

OKSFORDER YIDISH
A YEARBOOK OF YIDDISH STUDIES

II

Edited by
Dovid Katz

harwood academic publishers
in cooperation with the
Oxford Centre for Postgraduate Hebrew Studies

ISBN 3-7186-5206-4
ISSN 1044-3614

CONTENTS

Scholars and Writers

OKSFORDER YIDISH

A YEARBOOK OF YIDDISH STUDIES

Joseph Bar-El (Ramat Gan)

Tsila Ben-Zvi (Tel Aviv)

David Katz (Oxford)

Antiquity of the Semitic Component in Yiddish

1

Jennifer Dowling (Oxford)

Eyn Shloboye and the Songs of Yiddish Folktales

Magdalena Pirożyska (Krakow)

Yiddish and Polish Proverbs

17

117

II

MODERN LITERATURE

1991

Editor: David Katz

Assistant Editors: Marion Abtsool, Dov-Ber Kesten

Michal Gei (Ramat Gan)

The Question of Genre in Isaac Bashevis Singer

Menke Katz (New York)

Form in Poetry and Nature

Edited by
CU RY
Dovid Katz

Shmuel Hiley (London) *Oxford Centre for Postgraduate Hebrew Studies*

Halachic Sources for the History of Early Yiddish

and

St Antony's College, Oxford

Leonard Prager (Haifa)

The London Yiddish Publisher M. Joseph

Carl Cowi (New York)

Sex Remedies in a 19th Century Record Book

Leyzer Ran (New York)

A Mid Nineteenth Century Pack of "Kosher Playing Cards"

MEMOIRS

Blumka Katz (Svintayan/Svenčionys, Lithuania)

My Teacher Max Weinreich

241

Abraham Karpinowitz (Tel Aviv)

Memories of the Vilna Yiddish Folk Theatre

255

OBITUARIES

Solomon A. Birnbaum

271

I.A. Lisky

277

Dov Sadan

283

Leo Fuks

287

Menke Katz

293

harwood academic publishers

chur london paris new york melbourne

in cooperation with the

Oxford Centre for Postgraduate Hebrew Studies

Summer Program

Winter Symposium

Acknowledgements

OKSFORDER YIDISH

A YEARBOOK OF YIDDISH STUDIES

This series aims to inspire and publish scholarly work on Yiddish language, literature, folklore and cultural history.

Editor: Dovid Katz

Assistant Editors: Marion Aptroot, Dov-Ber Kerler

© 1991 by Harwood Academic Publishers GmbH, Poststrasse 22, 7000 Chur, Switzerland. All rights reserved.

ISBN 3-7186-5206-4

ISSN 1044-3614

Harwood Academic Publishers

Post Office Box 90
Reading, Berkshire RG1 8JL
United Kingdom

58, rue Lhomond
75005 Paris
France

5301 Tacony Street, Drawer 330
Philadelphia, Pennsylvania 19137
United States of America

3-14-9, Okubo
Shinjuku-ku, Tokyo 169
Japan

Private Bag 8
Camberwell, Victoria 3124
Australia

This book is part of a series. The publisher will accept continuation orders which may be cancelled at any time and which provide for automatic billing and shipping of each title in the series upon publication. Please write for details.

No part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying or recording, or by any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publisher. Printed in Singapore.

CONTENTS

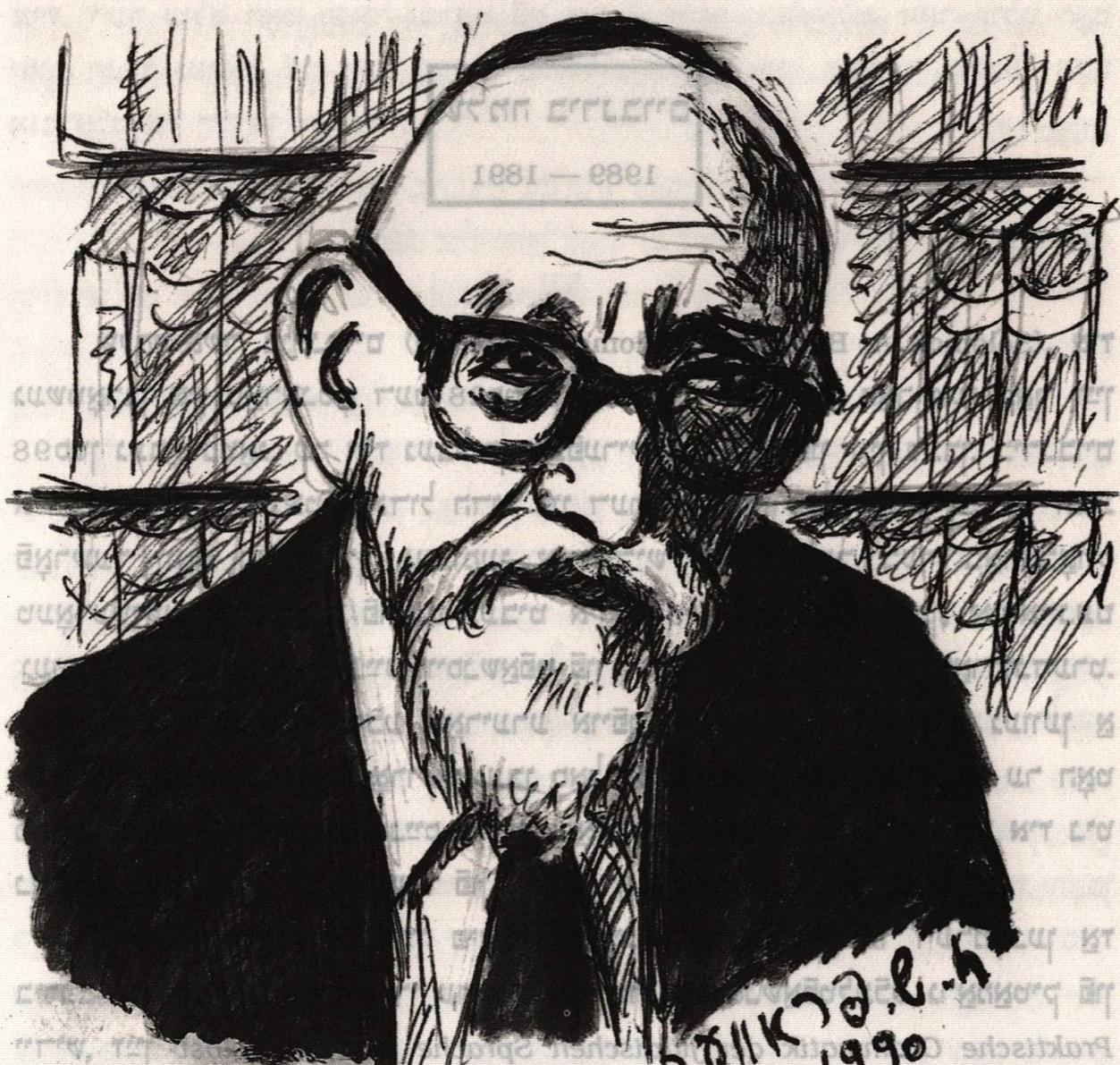
Scholars and Writers	1
HISTORY OF YIDDISH	
Joseph Bar-El (Ramat Gan)	3
Tshatshkis, Agnon and the Etymology of <i>shibesh</i>	17
Dovid Katz (Oxford)	17
Antiquity of the Semitic Component in Yiddish	17
FOLKLORE	
Jennifer Dowling (Oxford)	97
<i>Eyn Sheyn Mayse</i> and the Sources of Yiddish Folktales	97
Magdalena Pirożyńska (Krakow)	117
Yiddish and Polish Proverbs	117
MODERN LITERATURE	
Michal Gai (Ramat Gan)	129
The Question of Genre in Isaac Bashevis Singer	129
Menke Katz (New York)	161
Form in Poetry and Nature	161
CULTURAL HISTORY	
Shmuel Hiley (London)	171
Halachic Sources for the Preservation of Yiddish	171
Leonard Prager (Haifa)	175
The London Yiddish Publisher M. Joseph	175
Carl Cowl (New York)	199
Sex Remedies in a 19th Century Record Book	199
Leyzer Ran (New York)	215
A Mid Nineteenth Century Pack of "Kosher Playing Cards"	215
MEMOIRS	
Blumke Katz (Svintyan/Švenčionys, Lithuania)	241
My Teacher Max Weinreich	241
Abraham Karpinowitz (Tel Aviv)	255
Memories of the Vilna Yiddish Folk Theatre	255
OBITUARIES	
Solomon A. Birnbaum	271
I. A. Lisky	277
Dov Sadan	283
Leo Fuks	287
Menke Katz	293
ANNOUNCEMENTS	
Summer Programme	312
Winter Symposium	312
Acknowledgements	313

שלמה בירנבוים

1989 — 1891

שלמה-אשר בירנבוים (Solomon A. Birnbaum, Salomo Birnbaum) איז געשטער אין טאראנטא דעם 28טטן דעכטער גאנטער אין טגעג נאך זיין 89טטן געבערטאָג. ער איז געלביבן שעפֿעריש בייזן סוף פּון זיין לעבן. בירנבוים איז געוען דער לעצטער גדול הדור פּון דער יידישער פֿילאָלאָגִיעַ פּון די יונגע פֿאָרשער ווֹאָס האָבן זיך גענומען צו יידיש באָלד נאָר בער באָראָאָזּוּס טעאָרעדישער גריינדונג פּונעט געביט אין 1913. אוֹן ווֹאָס האָבן, אַינְאַינְעַט גענומען, אוֹיפֿגּעַבּוּט די נִיעַ ווִיסְנְשָׁאָפַּט פּון יידיש אין צוֹאנְצִיקְסְּטָן יַאֲרֻהּוּנְדּוּרֶת. בירנבוים גלאָרְיִיכּע קָאָרְיִיכּע אַוִּיכּן געביט פּון יידיש איז געוען אַדרְיְּאָלִיקָע: אי ער האָט אַרְיִיטְגְּעַבּן סָאָלִידָע סְטָאָנְדָּאָרְדָּע ווּעְרָק, אי ער האָט מחדיש געוען אַ וועלט מיט נִיסְט, אי ער האָט זיך געהאלטן בַּיִזְיִינְס אוֹן אַיז נִיט נְאָכְּגְּעַנְגְּנָעַן דעם רַוֵּב פֿאָרשער פּון יידיש אַין אַ גַּאנְצָעָרְ רַיְּ פְּרָאָן.

אוֹיף צו באָגְעַמְעַן זיין פִּיאָנְגְּרִישְׁקִיט ווּעַט קלעַקְן צו דער מאָגְעַן אַז בירנבוים האָט אַבְּגַעְשִׁרְבִּן די ערשטע מאָדְעָרְבָּע ווִיסְנְשָׁאָפַּטְלָעְכָּע גַּרְאָמָטִיקָע פּון יידיש, זיין- זיין- Praktische Grammatik der jiddischen Sprache für den Selbstunterricht זיין- זיין- ווֹאָס אַיז אַרְוִיס אין ווֹין אוֹן לִיְּפְצִיג בער 1918 אלס נִי 128 פּון דער טעריע Die Kunst der Polyglottie; אוַיְר די ערשטע מאָדְעָרְבָּע פֿילאָלאָגִיעַ שְׁטוֹדִיע פּוֹנָעַט הַעֲבָרָעָאִישָׁן אוֹן אַרְאָמִישָׁן קָאָמְפָאָגְעַבְט אַין יַדִּיש, זיין דָאָקְטָאָרְ-דִּיסְעָרְטָאָצִיעַ, ווֹאָס אַיז אַרְוִיס אין 1922: Das hebräische und aramäische Element in der jiddischen Sprache הַאָט אוַיְר דער ערשטער אין אָונְדְזָעָר יַאֲרֻהּוּנְדּוּרֶת גַּעַלְעָרָנְט יַדִּיש אַין אַ מעָרְבְּדִיקָע אָונְיוּנְרִיטְטָעַט (אין האַמְּבָּרג אין 1922).

הקליקן 1990

שלמה בירנבוים

געצינט פון ד. ש. פראווער

Das Repräsentative und das (1922 "צאנז") wissenschaftliche Element in der jüdischen Sozialen Struktur ist ein Phänomen, das sich in jüdischen Schichten (1922 "צאנז") und in jüdischen Familien (1922 "צאנז") aufzeigt.

בירנבוים האט אנטדוקט דעת כתבייד וואס איז בשעתו געוווען דער עלטסטער באקאנטער דאטירטער יידישער מאנוסקריפט (דע זיין "Das älteste Beitrag zur Geschichte datierte Schriftstück in jiddischer Sprache" 22-11, 56 (1932), der deutschen Sprache und Literatur בירנבוים האט דער ערשטער ארכיבגענדאגט די השעה איז יידיש איז אלט בערך טויזנט יאָר (אין 1929 אין זיין ארטיקל וועגן יידיש אינעם בערליגער Jüdisches Lexikon מײַנוּג וואָס ער האט מאַטיווירט פִּילָּאַגְּנִישׁ אין זיין באַרײַמֶּטער עסֵי, "The Age of the Yiddish Language" וואָס איז אַרְוִיס אַז לְאַנְדְּאָן אין לאַנְדְּאָן אַז גַּוּוֹאָרָן די סְטָאַנְדָּאָרְדָּע שְׂטָעַלְוָנְגָּן צו דער פֿרָאָגָע מַצָּד "דָּעָר יִדְּיִשְׁיִשְׁעָר שָׁוֹל", מיט מאָקס ווַיְנְרִיךְן בָּרָאַשׁ, קָעָגָן ווּעַלְכָּעָר סִיהָבָן זִיר גַּעַשְׁטָעַלְט אַרְיִי גַּעַלְעַנְטָעַ, צְוַיְשָׁן די יְחִיאָל פֿיְשָׁעָר (דער שְׁפָעַטְעַרְדִּיקָּעָר בְּזָנוֹ), בטן דיסקינד און דזשיימז מאָרְשָׁאן.

בירנבוים איז אוּיר דער גְּרִינְדָּעָר פּוֹן דער הִיסְטָּאַרִישָׁעָר יִדְּיִשְׁעָר פָּאַנְאַלְגִּיעַ. דער ערשטער האט ער אוַיְגַּעְפְּלָאַבְּטָעַר אַז סִיסְטָעַמְאַטְּיִזְּרָט די וואָקָאָלְן פּוֹן יִדְּיִשְׁ אַז קָאָרְעַלְיִרְט מִיט די שִׁיכְוָתְדִּיקָּע סֻמְיִתְיִשְׁעָ, גַּעַרְמָאַנְיִשְׁעָ אַז סְלָאַוִּישָׁע קָאָרְעַלְאָטָן. אין זיין Übersicht über den jiddischen Zeitschrift für deutsche Vokalismus" וואָס איז דערשיינען אין דשׂוֹרְנָאָל Mundarten 18 (1923), 122-130 (דע אין אַיצְטִיקָּן באָנד, ז' 59).

ער איז דער בוינער פּוֹן דער יִדְּיִשְׁעָר פָּאַלְעַגְּרָאַפְּיָעָן. לעגונדאריש איז געוווען בירנבוים פְּנַאיְקִיט צו באַקּוֹן אַשְׁטִיגְנָעָר אַז אלְפָ אַז פְּסָקָעַנְעַן דָּעָרְוִיָּה אַז סְאַיְזָ פּוֹן אַזָּא אַז אַז אַרְטָ, פּוֹן אַזָּא אַז אַז אַרְהַוְנְדָעָרָתָ: דַּעַן זיין D. Katz, ed., Origins of the Paleography: Manuscripts in Old Yiddish" 11-7 (1987) Yiddish Language Scripts (לאַנְדְּאָן 1954-1957 אַז לִידְן 1971). אַז אַיר האָבָּדָאָס ערשטער מאָל אַוּעַקְגַּעַשְׁיִקְט שלמה בירנבוימען אַ בְּרוּוֹן. אַז אַפְּגַּעַלְאַפְּטָן אוּר אַ מַאֲשִׁיבָּקָעָן. מַעֲרְנִיט די חַתִּימה אַז גַּעַוְעָן גַּעַשְׁרִיבָּן. האָט ער מִיר גַּעַשְׁרִיבָּן אַז אוּפְּנָן סְמָךְ פּוֹן דער חַתִּימה ווִיסְטָן אַז אַיר שְׁרִיבָּמִיט דער לִינְקָעָר האָט (געוווען גַּעַרְעַט).

שוווער אויסטעפֿן די געבעיטן וואו בירנבוים איז געוען דער ראשון, דער בוייער פֿון אַ נְיִיעָם צוֹוִיגּ יִדִּישׁ-וַוִּיסְנְשַׁאֲפֵט. צו די אלע אַנדְרֶע אַוִּיפְטוּעַן האָט ער אויך מיסד געוען די יִדִּישׁ גְּרָאָפְּעָמִיק — די אַבְּסְטְּרָאַהְיְרָוְנְג פֿון דער לִבְּגּוֹיְסְטִישָׁעַר סִיסְטָעַס פֿון אַ שְׂרִיבְּעָר פֿון אַמְּמָל אַוִּיפְּן סְמָךְ פֿון דִּין אַרְטָאָגְּרָאָפֵיעַן; דִּין "Umschrift des ältesten datierten jiddischen Schriftstücks" אַין.

207-1931), 8 (1932-1931), Teuthonista

אַט אַ די אלע גְּרָאָנְדִּיעָדָע אַוִּיפְטוּעַן, אלע פְּאַרְעָנְטָלְעָכְט אַוִּיףּ דִּיטְשׁ אַדְרֶר עַבְּגַלִּישׁ, הָאָבָּן צוֹוִי מְאַל גַּהְאָט אַ פְּעוֹלָה: עַרְשְׁתְּנָס, די עצָם פִּיאָנְגְּרִישׁ-וַוִּיסְנְשַׁאֲפֵטְלָעָכְט דֻּעְרָגְּרִיְּלוֹנְגָּעָן, דָּאָס דֻּעְרָגְּרָוְנְטָעוֹוּעָן דִּיר מַעַר אָזְן מַעַר צוּ דָּעָר פְּאַרְבָּאָרְגָּעָנְבָּר גַּעַשְׁיְכָטָעָן פֿון יִדִּישׁ אַ הַוִּיכָּן וַוִּיסְנְשַׁאֲפֵטְלָעָכְט נִיוֹאָן אָזְן צוֹוִיטְנָס דָּאָס אַרְיִיפְּטָרָאָגְּן יִדִּישׁ צָוָם אַוִּיבְּנָאָגְּן אַוִּיףּ דָּעָר אַינְטָעַלְעָקְטָוּנְלָעָר וּוּלְטְ-בִּינָעָן פֿון דָּעָר אַיְרָאָפְּנָאִישָׁעָר אָזְן סֻעְמִיטְיִישָׁעָר פְּילָאָלָאָגְּיָעָ. נָאָר בִּירְנְבוּמָעָן אָזְן אַדְאָנָק בִּירְנְבוּמָעָן אַיז שְׁוִין נָאָטְרִילָעָר גַּעַוּאָרָן אַז פְּאַרְשְׁוּנְגָּעָן אַוִּיפְּן גַּעַבְּיָט פֿון יִדִּישׁ זָאָל מַעַן טְרָעָעָן אַוִּיףּ די שְׁפָאָלְטָן פֿון דִּי סָאָמָע אַנְגְּנָעַדְעָנָבָע אָזְן פְּרָעָסְטִיזְשְׁפָוֹלָעָ גַּעַלְעָרְנָטָעָ דְּשָׂוְרְנָאָלָן. הַיְּינָט וּוּרְטָ דָּאָס אַנְגְּנָנוּמָעָן פְּאָר נָאָרָמָאָל, אַבְּנָר אִין דָּעָר הִיסְטָאָרִישָׁעָר סָאָצְיָאָלָאָגְּיָעָ פֿון דָּעָר זָאָר אַיז דָּאָס קִין יִשׁ מָאִין לְחַלּוּטִין נִיט גַּעַוּעָן.

פֿון דָּעָם וּוָאָס אַזְוִיפְּלָיְסְוָתְּדִיקָעָ פְּאַרְשְׁוּנְגָּעָן האָט בִּירְנְבוּמָעָן אַוִּיףּ דִּיטְשׁ (אוֹן פֿון דִּיבְּנָט דִּין בָּאַזְעָצָן דִּיר אִין עַנְגְּלָאָנְד אִין 1933, אַוִּיףּ עַבְּגַלִּישׁ), קָעָן עַמְּעָצָן אַיְנְפָאָלָן אַז שלְמָה בִּירְנְבוּמָעָן גַּהְאָט צוּ דָּעָר מַחְנָה אַסְטִימְלָאָטָאָרִישׁ גַּעַשְׁטִימְטָעָ יִדִּישׁ וַוִּיסְנְשַׁאֲפֵטְלִיטָט וּוָאָס גְּרִיבְּלָעָן דִּיר אַרְיָין אִין יִדִּישׁ. אַ רָּאיָה דָּעְרוּיָה אַוִּיףּ וַוִּיפְּלָיְסְוָתְּדִיקָעָ נִיט אַרְיִינְרוֹקָן מַעְבְּטָשָׁן אִין סְטָעָרָעָאָטִיפְּ-טִישְׁקָעְסְטָלָעָר! אַ זָּוָן פְּוֹנָעָם גְּרִוְיסָטָן נְהָן בִּירְנְבוּמָעָן. אַיז שלְמָה בִּירְנְבוּמָעָן צָוָם גַּעַוּאָרָן אִין וּוֹיָן אָזְן טְשָׁעָרָנָאָוִוִּיז אִין די יִאָרָן פֿון דִּין טָאָטָנָס צְוָרִיקְקָעָר צָוָם טְרָאָדִיצְיָאָנְבָּלָן יִדִּישָׁן לְעַבְּנָס-שְׁטִיְגָּעָר אָזְן אַיז כָּל יִמְיָו גַּעַוּעָן אַ פְּרָוּמָעָר יִדָּ. אַ וּוּלְטָ מִיט אַרְבָּעַט האָט שְׁלָמָה בִּירְנְבוּמָעָן אַרְיִיסְגָּעָנָבָן אַוִּיר אַוִּיףּ יִדִּישׁ. טַיְלָמָאָל זִיבְּנָעָן דָּאָס טָאָקָעָ גַּעַוּעָן טַעַנְבִּישָׁעָ פְּילָאָלָאָגְּיָעָ אַרְבָּעַטָּן וּוָאָס האָבָּן אַוִּיפְּן שְׁטִיְגָּעָר פֿון דִּיבְּנָט דִּיטְשִׁישָׁעָ שְׁרִיכְטָן גּוֹאָלְדִיקָעָ מַחְדָּש גַּעַוּעָן, אַשְׁטִיְגָּעָר דִּין פְּאַרְטִּיכְטָעָ אַרְבָּעַט "די הִיסְטָאָרִיעָ פֿון דִּי אַלְטָעָ-קָלָאָגְּגָעָן אִין יִדִּישׁ" וּוָאָס אַיז

ארויס אין 1934 אין די **ייוואָך** בלעטער (6: 25-60).

די מערסטע אַרבעטען דיבגע אויף יידיש ניבן זיך אַבער אף מיט פֿרָאנֵן אין תחום פֿון יידיש רײַדְנְדִיקָן פֿאָלָק. ער האָט געהאלטן אֶז אַי דעם געשְׂרִיבְּעָנָעָם יידיש אַי דעם גערעדטען סטאנְדָאָרְד יידיש דָאָרְפַּעַמַּן בּוֹיַעַן אויף די דָרוֹמְדִיקָע דִּיאַלְעָקְטָן: צענְטְּרָאָלְמְזָדְרָח יידיש (פֿאָפְּולָעָר „פּוֹילִיש“) אָוֹן דָרוֹסְמְזָדְרָח יידיש („אָוקְרִינִיש“); נִיט לוֹיטָן אַנְגְּעָנוֹמְעָנָעָם סְטָאָנְדָאָרְד וּוֹאָס בּוֹיַעַן זיך דָעָר עִיקָּר אויף צְפּוֹן-מְזָדְרָח יידיש („לִיטּוֹוִיש“). דָעָרְצָוּ האָט ער געהאלטן אֶז אַי דָעָר מְאַדְעָרְנָעָר יידישער אַרטָאָגְרָאָפְּיָע דִּיבְּגָעָן פֿאָרָאָן צְוּפְּיָל אַיבְּעָרְבְּלִיבְּעָכָּצָן פֿון דָעָר דִּיבְּטְשְׁמָעָרְיָשָׁעָר שְׁרִיבְּוֹנָג פֿון סּוֹף נִינְצְּבָּטָן יָאָרְהָוָנְדָעָרָט. דִּין טְגָּוָּלה צָו די בִּידְעָ אַדְכָּן אַיְז גְּעוּעָן אָן אוַיְסְלִיגָּן וּוֹאָס בּוֹיַעַן זיך אוַיְפָּן דָרוֹמְדִיקָן יִדְיָיש אָוֹן וּוֹאָס וּוֹאָרְפַּט אָרְוִיס יַעֲבָע (הִיסְטָאָרִיש גַּעַרְעָדָט) דִּיבְּטְשְׁמָעָרְיָשָׁעָר שְׁרִיבְּוֹנָגָעָן וּוֹאָס דִּיבְּגָעָן פֿאָרְבְּלִיבָּן אָוַיְז אָונְדְּזָעָר (בָּעָצָם: בָּעָר בָּאַרְאָלָאָוָס אָוֹן זְלָמָן רִיאְדָעָבָס) אַרטָאָגְרָאָפְּיָע. אָוַיְז אַפְּצְוּשְׁפִּיגְלָעָן דָעָם דָרוֹמְדִיקָן וּוֹאָקָאַלִיזָט האָט בִּירְנְבוּם גְּעַנְזָצָט נִיקָּוד, אַשְׁטִיגְגָּעָה: זְיֻן אוַיְז דָרוֹמְדִיקָן יִדְיָיש zin (די זְיֻן וּוֹאָס שְׁבִּינְטָן) כְּנֶגֶד זְיֻן אוַיְז דָרוֹמְדִיקָן יִדְיָיש zin (אֵין זְיֻן מֵיט אַטְּלָטָעָר), וּוֹאָס אַיְז מְאַדְעָרְנָעָם סְטָאָנְדָאָרְד יִדְיָיש שְׁרִיבְּן די זיך בִּידְעָ זְיֻן, אָוֹן מִרְעָדָט די בִּידְעָ אָרְוִיס zun. צְוִישָׁן די שְׁטוּרִיכָן פֿון אַלְטָן פֿאָרְמְשְׁכְּלִישָׁן יִדְיָיש וּוֹאָס דִּיבְּגָעָן פֿאָרְפָּאָלָן גְּעוּוֹאָרָן גְּעַפְּיָינָט מַעַן יְוִד אַבְּשְׁטָאָט עַיִּן אוַיְפָּן אָוּמְבָּאָטָאָנָטָן וּוֹאָקָאַל אִינְמִיטָן וּוֹאָרט — גִּינְגָּנִין, נִיט גְּעַגְגָּעָן — אָוֹן דָאָס שְׁרִיבְּן וּוֹעֲרָבָּלָעָ פֿרְעָמְפָּיקָסָן בָּאָזְוָנְדָעָר — אַרְיִין גִּזְאָגָט, נִיט אַרְיִינְגָּעָדָגָט). אָוַיְז צָו פֿאָרְשְׁפְּרִיטָן זְיֻן אוַיְסְלִיגָּה האָט בִּירְנְבוּם אָרְוִיס גְּעָגָעָבָן אָן אַרטָאָגְרָאָפְּיָע וּוֹעֲרָטָעָבָר אַיְז 1932 (יִדְיָיש וּוֹעֲרָטָעָר-בִּיכְּלָפָן אוַיְסְלִיגָּה, גְּרָאָמָטִישָׁן מִין, בִּינְגָּה אָוֹן וּוֹאָרט=קָלָאָס. מִיט די נִיטְיִקְסְּטָעָ לְלִילִים פֿון אוַיְסְלִיגָּה, פֿאָרְלָאָגָן בֵּית יְעָקָּב, יְעָקָּב שְׁוּלָּן אַיְז פּוֹילָן אָוֹן וּוֹעֲרָת הַיְנָתָאָט אוַיְפְּגָעָלָעָבָט אַיְז חִסְדִּישָׁעָ קְרִיזָן אַדְאָנָק רִי שְׁמוֹאָל הַיְלָעָס נִיטְיִעָרָיָר יִדְיָישָׁעָר גְּרָאָמָטִיקָה פֿאָרְטָרָאָדִיצְיָאָנְגָעָלָעָחָדָרִים וּוֹאָס דָאָרְפַּעַמַּן בְּקָרְוָב דָעְרָשְׁיְנָעָן.

סְרָ-הַכְּלָעָן פֿון בִּירְנְבוּם אַיְפְּטוּעָן קָעָן מַעַן גְּעַבְּיָנָעָן בַּיְּקָאָץ. אַיְז Journal of Semitic Studies 10, 1981: 26, 171-176; בַּיְּדָעָמָאָן אַיְז הַסְּפָרוֹת, 10, 1986: 262-252; 36-35 Dov-Ber Kerler, ed., History of

(1991) 13-3, *Yiddish Studies*

אַידְעָלָאנְגִּישׁ אַיז בֵּי בִּירְנְבּוּמָעַן בֵּיט גַּעֲוֹעַן קִיּוֹן סְתִּירָה צְוֹוִישׁ אַ הַיִּסְן
אַהֲבָתּ יִדְיִישׁ אָוֹן אַ הַיִּסְן בְּרָעַן צָוֶם תּוֹרָה לְעַבָּן. פָּאַרְקָעַרטּ, בֵּי אַיְטּ אַיז דָּאַס
גַּעֲוֹעַן נְאַטְיְרָלָעַר אָוֹן קָלָאָר אַז יִדְיִישׁ אַיז דָּעַר טִיפְסְטָעַר אוַיסְטְּרוֹקּ פֿוֹן דָּעַר נְשָׁמָה
פּוֹנָעַם אַשְׁכְּנָזִישׁ יִדְן, אַז דִּי אַמְּתָעַ צִיוֹוְילִיזָאַצְיָעַ דִּינָעַ אַיז דִּי אַלְטָעַ אַשְׁכְּנָזִישׁ
קוֹלְטוֹר וּוֹאָסּ פְּרִירְטּ דִּיר לוֹוִיטּ דִּי תְּרִיְּגּ מְצֻוֹּותּ. אַטּ דָּעַר סִימְבִּיאָזּ אַיז קָלָאָר שְׂוִין פֿוֹן
דִּיְן סָמְמָעַן עַרְשָׁטָן אַרְטִיקָל אַוִּיףּ יִדְיִישׁ („וּוּ אַזְוִי יִדְן לְעַבָּן אִין אַשְׁכְּנָזּ“),
בְּיוֹ-יִאַרְקָעַר טָגְעַבְלָאַטּ. 72 טָטָן יוֹלִי (1921) אַזְשׁ בֵּיְזּ צָוְדִּיְן סְרָהְכָּלּ פֿוֹן אַ
לְעַבָּנָסּ=אַרְבָּעַטּ, זִיְן Yiddish. A Survey and a Grammar (מאָגְבָּטְשָׁעַסְטָעַר 1979).
אַן עַכְטָעַר טְרָאָדִיצְיָאַגְּנָעַלְעָר אַשְׁכְּנָזִישׁ עַד אָוֹן אַן עַכְטָעַר גָּאוֹן צְוֹוִישׁוֹן דִּי
גַּעֲלָעַרְנָטָעַ פֿוֹן דָּעַר מְעַרְבָּדִיקָעַר וּוֹעַלְטּ, אַיז שְׁלָמָה בִּירְנְבּוּמָעַ אַין אַלְעַדְעַן דִּיְנָעַן
גַּעֲבִיאָלּ, אַרְגִּינְגָּעַלּ, גַּעֲוֹאָגָטּ.

הירשע-דוד קאַז

הירשע-דוד קאַז (1888-1958) היה אחד מגדולי המשוררים העבריים של המאה העשרים. הוא נולד בעיירה קאַז'ה שבפלך מוהילב, רוסיה, והיה מראשוני המשוררים העבריים שנכתבו בפי. קאַז היה מושפע מתרבות אשכנז ורבו של יהדות אשכנז. הוא ידוע בזכות שירתו העממית והפורה, שבסוגה של שירה פולקלורית, ובה שירים רבים על נושאים יהודיים וארץ-ישראלים. שיריו נודעו ברחבי העולם היהודי והפכו לחלק חשוב מתרבות יהדות אשכנז. קאַז היה אחד מגדולי המשוררים העבריים של המאה העשרים, והוא השאיר אחריו מורשת שירה עממית עתיקה ורבת-